

Opgave 1 Geweld tegen hulpverleners

Bij deze opgave horen de teksten 1 tot en met 5 uit het bronnenboekje.

Inleiding

De Stichting Ideële Reclame (SIRE) vestigde de publieke aandacht op geweld tegen hulpverleners. Ze gebruikte 'een interpretatie' van de cijfers in haar campagne 'Handen af van onze hulpverleners'. Een gevolg daarvan was dat in de media gediscussieerd werd over de vraag hoe omvangrijk deze vorm van geweld nu werkelijk was (tekst 2). Vragen over omvang, ernst en oorzaak gaan vaak vooraf aan het uiten van onvrede en het stellen van eisen aan de overheid om een probleem aan te pakken.

Lees tekst 1.

SIRE bedient zich van een techniek die in de reclame 'normaal' is om aandacht te trekken namelijk het uitvergroten en overdrijven van een gegeven. Campagneleider Hans Peters noemt dit uitvergroten en overdrijven "een interpretatie" (regels 24-26) en daarmee doet hij het voorkomen alsof het gaat om het uiten van een mening en dat is in Nederland een grondrecht. Grondrechten zijn er in soorten.

1p 1 Tot welke soort grondrechten wordt 'vrijheid van meningsuiting' gerekend?

De wet stelt grenzen aan de vrijheid van meningsuiting.

2p 2 Welke grenzen stelt de wet aan de vrijheid van meningsuiting? Noem twee van die grenzen.

Lees tekst 2.

Het kabinet liet nader onderzoek doen om zo een beter beeld te krijgen van de aard en omvang van agressie en geweld tegen hulpverleners en functionarissen in de publieke sector. Het beeld dat uit de politiestatistieken blijkt, is kennelijk niet precies genoeg.

2p 3 – Op welke gegevens zijn politiestatistieken gebaseerd?
– Leg uit dat de cijfers in de politiestatistieken niet overeen hoeven te komen met de werkelijke omvang van het gepleegde geweld tegen hulpverleners en functionarissen in de publieke sector.

Lees tekst 3.

Sommige theorieën die crimineel gedrag verklaren geven verklaringen op macroniveau (de maatschappij als geheel), andere theorieën geven verklaringen op microniveau (het individu).

3p 4 – Geef twee voorbeelden van verklaringen op individueel niveau waarom sommige mensen geweld tegen hulpverleners gebruiken.
– Geef een voorbeeld van een verklaring op maatschappelijk niveau waarom sommige mensen geweld tegen hulpverleners gebruiken.

- 3p 5 Geweldscriminaliteit kan materiële en immateriële gevolgen hebben.
- Is er in de regels 14-20 sprake van materiële of van immateriële gevolgen?
  - Geef ook twee voorbeelden van mogelijke gevolgen van geweld tegen hulpverleners uit de andere categorie.

Lees tekst 4.

- In de regels 18-35 van tekst 4 staat een aantal voorstellen van de ACP. Maatregelen om criminaliteit te bestrijden kunnen passen in een meer preventief beleid of in een meer repressief beleid.
- 2p 6 Leg met gebruikmaking van de voorstellen van de ACP uit wat een meer preventief en wat een meer repressief beleid is.

Zie de regels 8 tot en met 10 van tekst 4.

- De ACP-voorzitter roept kabinet en Tweede Kamer op om met vervolgstappen te komen. Kabinet en Tweede Kamer hebben verschillende taken.
- 4p 7
- Noem een taak van het kabinet en een vervolgstap die daarbij past.
  - Noem een taak van de Tweede Kamer en een vervolgstap die daarbij past.

Lees tekst 5.

- Harte geeft in de regels 23-29 van tekst 5 twee overwegingen die een reden kunnen zijn voor justitie om psychiatrische patiënten niet te vervolgen. De eerste reden (de verdachte is al opgenomen) is te begrijpen vanwege de doelen die nagestreefd worden met het opleggen van straf. De tweede reden om ze niet te vervolgen (ze zijn niet toerekeningsvatbaar) is te begrijpen vanwege de juridische mogelijkheid voor het opleggen van een straf.
- 2p 8 Leg aan de hand van twee doelen van straf uit dat iemand die al gedwongen is opgenomen in een psychiatrische kliniek vaak niet wordt vervolgd.
- 1p 9 Op grond van welk beginsel uit het strafrecht zou de officier van justitie kunnen besluiten om niet over te gaan tot vervolging van een patiënt die gedwongen opgenomen is in een psychiatrische kliniek?

Het Nederlandse strafrecht kent zowel elementen die passen bij daadrecht als bij daderrecht. Bij geweld tegen hulpverleners in de psychiatrie wordt slechts tien procent van de zaken die ter kennis komen van de politie, vervolgd. Dat is minder dan bij andere gevallen van geweldpleging.

- 3p 10
- Geef een omschrijving van de begrippen daadrecht en daderrecht.
  - Past het meer bij daadrecht of bij daderrecht dat psychiatrische patiënten die geweld plegen minder vaak vervolgd worden dan andere geweldplegers?

Opgave 1 Geweld tegen hulpverleners

tekst 1

“Zo’n 80 procent van de hulpverleners is in 2011 bedreigd of mishandeld”

Vlak voor oud en nieuw lanceerde de Stichting voor Ideële Reclame (SIRE) de campagne ‘Handen af van onze hulpverleners’. In radio- en tv-
5 commercials, advertenties en posters wil SIRE geweld tegen hulpverleners aan de kaak stellen. Op de affiches staat dat “zo’n 80 procent van de ambulancemedewerkers, politie-
10 agenten en brandweermannen dit jaar [in 2011, red.] is bedreigd of mishandeld tijdens hun werk”. Ook in het radiospotje wordt dit percentage genoemd. De tv-spotjes tonen een
15 verpleegster die aan haar haren wordt getrokken en een ambulance-medewerker die belagers van zich af moet slaan. Lezeres Marjolein Deuk

tippte de redactie (van NRC Next),
20 omdat ze de commercial “nogal suggestief” vond – en ook lezer Jacco Broek schrijft dat de 80 procent hem “wel erg veel” lijkt.
(...)
SIRE-campagneleider Hans Peters
25 noemt de 80 procent desgevraagd “een interpretatie”. SIRE, zo verduidelijkt hij, is “geen onderzoeksbureau, maar een initiatief vanuit de communicatiebranche”. De zestien
30 reclame- en communicatiemensen in het bestuur van SIRE besloten in 2011 om geweld tegen hulpverleners “aan de kaak te stellen”. Die 80 procent is SIRE’s manier om “de
35 aandacht te trekken”, aldus Peters.
(...)

bron: Berger, L. (2012, 6 februari). “Zo’n 80 procent van de hulpverleners is in 2011 bedreigd of mishandeld”. NRC Next. Geraadpleegd 15 oktober 2012 via <http://www.nrcnext.nl/blog/2012/02/06/next-checkt-zon-80-procent-van-de-hulpverleners-is-in-2011-bedreigd-of-mishandeld/>.

tekst 2

Geweld tegen hulpverleners daalt al jaren

**Volgens de Stichting Ideële Reclame (SIRE) neemt het geweld tegen hulpverleners jaarlijks toe. Het is reden voor een grootschalige campagne, waarin SIRE het beeld schetst dat de onrust in ons land over het geweld
5 helemaal overeen te komen met het rapport van de overheid over het geweld.**

In opdracht van het kabinet is er vorig jaar, net als in 2007 en 2009, landelijk onderzoek gedaan naar de aard en omvang van agressie en geweld binnen de publieke sector. Uit dit onderzoek blijkt dat het percentage slachtoffers is gedaald
10 van 66 procent in 2007 en 65 procent in 2009 naar 59 procent in 2011. (...)

bron: *Geweld tegen hulpverleners daalt al jaren (2012, 4 januari). Geraadpleegd 15 oktober 2012 via <http://www.ad.nl/ad/nl/1012/Binnenland/article/detail/3104719/2012/01/04/Geweld-tegen-hulpverleners-daalt-al-jaren.dhtml>.*

tekst 3

Al dat geweld, dat zijn géén incidenten

Het aantal meldingen van geweld tegen hulpverleners rond de jaarwisseling neemt toe. “Niet ver-
bazend”, vindt psycholoog Heilwine
5 Bakker. “We hebben te maken met een groot maatschappelijk probleem.” Bakker begeleidde de afgelopen vijftien jaar honderden hulpverleners die werden geschopt,
10 geslagen of uitgescholden. (...)

Wat is u het meest bijgebleven van de honderden gesprekken die u met hulpverleners heeft gevoerd?
“Dat het bijna nooit om incidenten
15 gaat. De hulpverleners die ik spreek werken vaak al jaren in een geweldsklimaat. Daardoor is de schade ook zo groot: ze voelen zich eenzaam en beschaamd. Velen vragen zich af:
20 waar doe ik dit nog voor?”

naar: Al dat geweld, dat zijn géén incidenten. NRC Handelsblad (2012, 2 januari).

tekst 4

Aanscherping maatregelen terugdringen geweld tegen politie

De ACP¹⁾ is van mening dat een aanscherping van de maatregelen in het terugdringen van het toenemende geweld tegen politiemensen niet
5 langer kan uitblijven. “De berichten over geweld tegen politiecollega’s uit de media, zijn helaas het topje van de ijsberg. Het kabinet en de Tweede Kamer moeten dan ook met vervolgstappen komen. Als ACP hebben wij een aantal voorstellen om dit diepliggende en hardnekkige probleem aan te pakken”, aldus ACP-voorzitter Gerrit van de Kamp.
10 (...)
15 Om bij te dragen aan oplossingen op korte termijn heeft de ACP de volgende voorstellen:

- De strafmaat en hoogte van boetes zoals tijdens Oud & Nieuw
20 permanent instellen.
- Aanscherping van het lik-op-stukbeleid.
- Vereenvoudiging van het administratiesysteem bij bijvoorbeeld
25 belediging.
- Horeca aanpakken op overlast veroorzaakt door klanten.
- Invoering verbod tot toegang horeca aan daders.
- Minimumstraf invoeren, waarbij
30 een taakstraf niet meer mogelijk is bij dit soort misdrijven.
- Opgelopen lange termijnschade van politiemensen verhalen op de
35 daders. (...)

naar: *Aanscherping maatregelen terugdringen geweld tegen politie (2012, 30 januari). Geraadpleegd 15 oktober 2012 via <http://www.acp.nl/de-acp/actueel/nieuws/single-item/artikel/2012/01/30/aanscherping-maatregelen-terugdringen-geweld-tegen-politie/>.*

noot 1 De ACP is een politievakbond.

tekst 5

Geweld tegen hulpverlener psychiatrie vaak onbestraft

Geweld tegen hulpverleners in de psychiatrie leidt zelden tot een strafzaak. Van de ruim 2.600 geweldsincidenten die door GGZ-
5 medewerkers werden gemeld in een onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam, kwamen er 70 voor de rechter. (...)

10 Dat veel geweld onbestraft blijft, komt deels doordat medewerkers in driekwart van de gevallen geen aangifte doen. Ze vinden dat het incident niet ernstig genoeg is of dat het bij hun werk hoort.

15 Van de 704 zaken die wel bij de

politie kwamen, leidde slechts 10 procent tot strafvervolging. Dat is volgens criminologe Joke Harte van de VU opmerkelijk: "Het zijn over-
20 zichtelijke zaken. Het is bekend waar de dader is en er zijn meestal getuigen."

Harte denkt dat justitie weinig prioriteit geeft aan geweld door
25 psychiatrische patiënten, omdat zij vaak toch al zijn opgenomen. Ook wordt er wellicht te gemakkelijk van uitgegaan dat de dader ontoerekeningsvatbaar is. "Onterecht, want
30 ook iemand met een stoornis kan een geplande aanval doen." (...)

bron: Stoffelen, A. (2012, 6 maart). Geweld tegen hulpverlener psychiatrie vaak onbestraft. de Volkskrant.

Opgave 2 Massamedia

Bij deze opgave horen de teksten 6 en 7 en de figuren 1 tot en met 3 uit het bronnenboekje.

Inleiding

De media vervullen verschillende functies voor zowel het individu als voor de samenleving als geheel. Zo spelen zij onder andere een belangrijke rol bij het functioneren van de democratie.

Lees de regels 1 tot en met 24 van tekst 6.

Ontzuiling van de media betekende dat het belang van de traditionele ideologieën voor de inhoud van de programma's en de programmering afnam of zelfs verdween. Daarvoor in de plaats kwam een ander criterium om te bepalen wat er uitgezonden zou worden. Als je de periode vóór 1970 vergelijkt met die van ná de jaren '80 dan kun je aan de programmering zien dat het criterium was veranderd.

1p 11 Welk criterium om te bepalen wat wel en niet wordt uitgezonden is in de periode van de ontzuiling steeds belangrijker geworden voor de publieke omroepen?

2p 12 Geef twee veranderingen in de programmering van de publieke televisiezenders waaraan je kunt zien dat het criterium veranderd is.

Zie de regels 7 tot en met 24 van tekst 6.

De media hebben een socialiserende en een bindende functie en die hadden ze ook al in de tijd van de verzuiling.

4p 13 – Leg uit wat de socialiserende functie inhield in de tijd van de verzuiling en in welke zin die functie veranderd is.
– Doe hetzelfde met de bindende functie van de media.

Lees de regels 25 tot en met 33 van tekst 6.

De media zijn van belang voor de democratie. Dat blijkt ook uit de politieke functies van de media. In de regels 25-33 van tekst 6 zijn twee politieke functies te herkennen.

4p 14 – Geef twee politieke functies van de media die zijn te herkennen.
– Geef bij beide functies een passend citaat.
– Leg aan de hand van die twee functies uit dat de media belangrijk zijn voor het goed functioneren van de democratie.

Bekijk figuur 1 en 2.

De media spelen een belangrijke rol in de democratie maar zijn ze daarin ook sturend? De Nederlandse Nieuwsmonitor heeft onderzoek gedaan en gekeken of actualiteitenprogramma's politiek te plaatsen zijn. De onderzoekers zijn uitgegaan van het model van kieskompas om politieke partijen te onderscheiden. Kieskompas plaatst politieke partijen in een kwadrantenmodel dat gevormd wordt door twee begrippenparen: links-rechts en conservatief-progressief (figuur 1).

Voor het plaatsen van de actualiteitenprogramma's in het model van Kieskompas hebben de onderzoekers gekeken naar de inleidingen bij de items, de opmerkingen van de presentatoren en van de gasten. Ze hebben geturfd hoe vaak deze links, rechts, progressief of conservatief van toon of inhoud waren. De gemiddelde scores zijn weergegeven in figuur 1.

In figuur 2 is de verdeling weergegeven van de aantallen linkse en rechtse politici die aan het woord waren in de actualiteitenprogramma's.

- 4p 15 Wat kun je op basis van figuur 1 en 2 concluderen over de externe pluriformiteit en de interne pluriformiteit van de genoemde actualiteitenprogramma's? Leg je antwoord uit.

Lees de regels 1 tot en met 24 van tekst 7.

Niet alle gebeurtenissen verschijnen in de media. Het bepalen van de nieuwswaarde is een eerste filter in het selectieproces voordat het nieuws bij het publiek terechtkomt.

- 3p 16 Geef drie redenen waarom de Elfstedentocht nieuwswaardig was.

Lees de regels 19 tot en met 34 van tekst 7.

- 2p 17 – Hoe wordt het verschijnsel dat te herkennen is in de regels 19-34 van tekst 7 in de communicatiewetenschap genoemd?
– Geef een omschrijving van dit begrip uit de communicatiewetenschap.

Bekijk figuur 3.

Op grond van de hoeveelheid aandacht die kranten besteden aan de verschillende onderwerpen kan je die kranten indelen in twee categorieën.

- 5p 18 – Welke twee categorieën kranten zijn op grond van die aandacht voor verschillende onderwerpen te herkennen in figuur 3?
– Leg je antwoord uit en deel de kranten uit figuur 3 bij een van die twee categorieën in.

Opgave 2 Massamedia

---

tekst 6

Diversiteit, pluriformiteit en kwaliteit in medialand

(...)
De omroepen, in de jaren twintig door de opkomst van de radio ontstaan, werden door het Zendtijd-
5 besluit van 1930 een integraal onderdeel van het verzuilde Nederlandse medialandschap. (...)
De ontzuiling van de samenleving vanaf de jaren zestig heeft drastische gevolgen gehad voor de media. Aan
10 de pluriformiteit van de omroepen lag niet langer een ideologische basis ten grondslag. De toelating van andere omroepen weerspiegelde niet langer een langs levens- of wereld-
15 beschouwelijke lijnen georganiseerde samenleving. Daarnaast werd het monopolie van de publieke omroepen

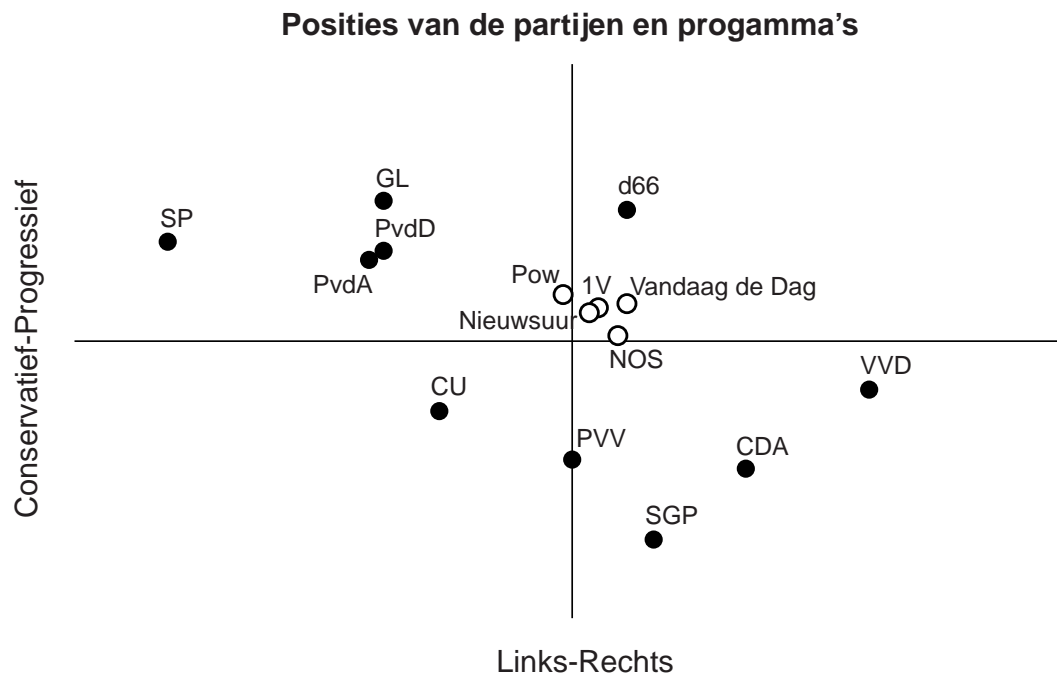
in de jaren tachtig doorbroken door het toestaan van commerciële
20 omroepen. Juist de opkomst van de commerciële televisie heeft de publieke omroep gedwongen na te denken over de eigen functie in de samenleving. (...)
25 Media en politiek zijn met elkaar verweven. Media bieden politici een platform voor het debat over politiek relevante zaken en geven idealiter een indicatie van wat er onder de
30 bevolking leeft. De actualiteitenprogramma's zijn bij uitstek het podium waarop een politicus zich kan profileren. (...)

bron: Nieuws en Actualiteiten 2011: Diversiteit & pluriformiteit in Medialand? (2012, 20 maart, pp. 2 en 13). De Nederlandse Nieuwsmonitor. Geraadpleegd via <http://www.nieuwsmonitor.net/news/list>.

figuur 1

Politieke oriëntatie van de partijen en programma's

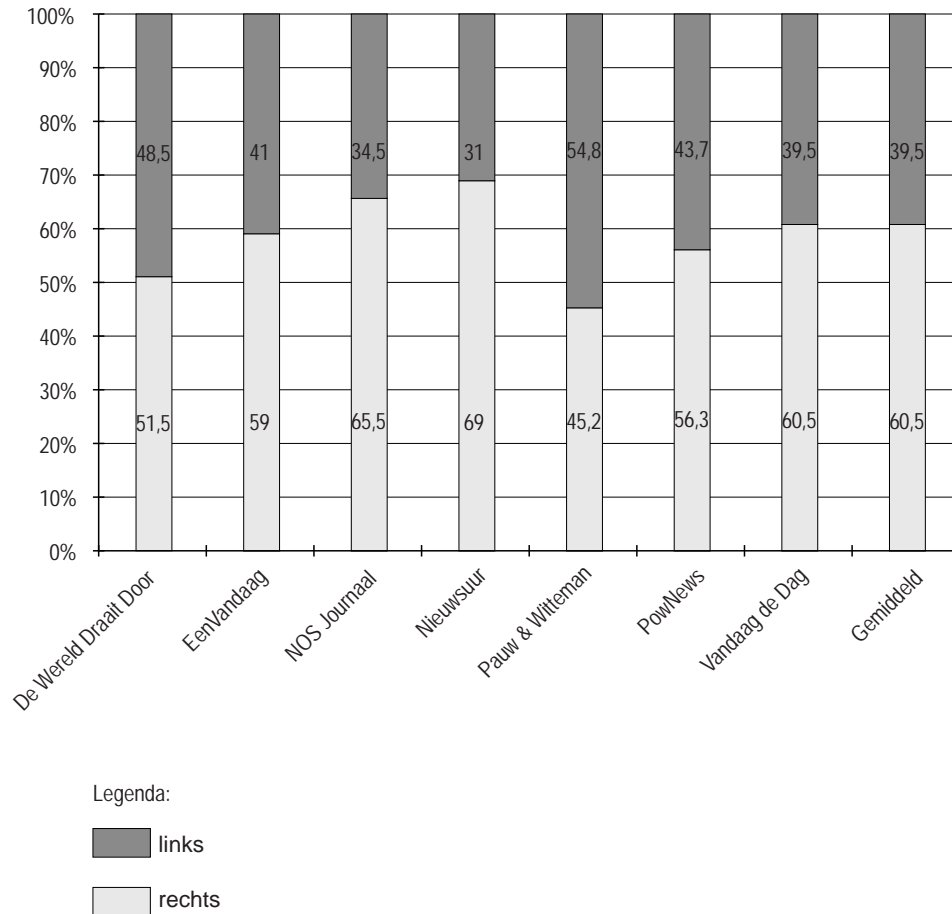

Legenda: 1V = EenVandaag; Pow = PowNews

bron: *Nieuws en Actualiteiten 2011: Diversiteit & pluriformiteit in Medialand?* (2012, 20 maart, p. 18). De Nederlandse Nieuwsmonitor. Geraadpleegd via <http://www.nieuwsmonitor.net/news/list>.

figuur 2

Politici aan het woord in de items, verdeeld over links en rechts

bron: *Nieuws en Actualiteiten 2011: Diversiteit & pluriformiteit in Medialand?* (2012, 20 maart, p. 16). De Nederlandse Nieuwsmonitor. Geraadpleegd via <http://www.nieuwsmonitor.net/news/list>.

tekst 7

Elfstedenkoorts in medialand

De dooi is ingetreden en de droom op een Elfstedentocht is in rook opgegaan. (...) De afgelopen weken stonden de kranten en tv-
 5 programma's bol van de 'Tocht der tochten' en werd ieder detail erover besproken. De dagen na de beslissing van de rayonhoofden om de tocht definitief niet door te laten gaan
 10 begon ook de kritiek op de media. In

hoeverre was de journalistiek nou doorgeschooten? (...) Ging de aandacht voor de Elfstedentocht en Ajax ten koste van het nieuws over Syrië
 15 of ging het ten koste van ander nieuws?
 (...) De media-aandacht voor de Elfstedentocht was groot en massaal. De aandacht voor de Elfstedenkoorts
 20 is een typisch voorbeeld hoe media

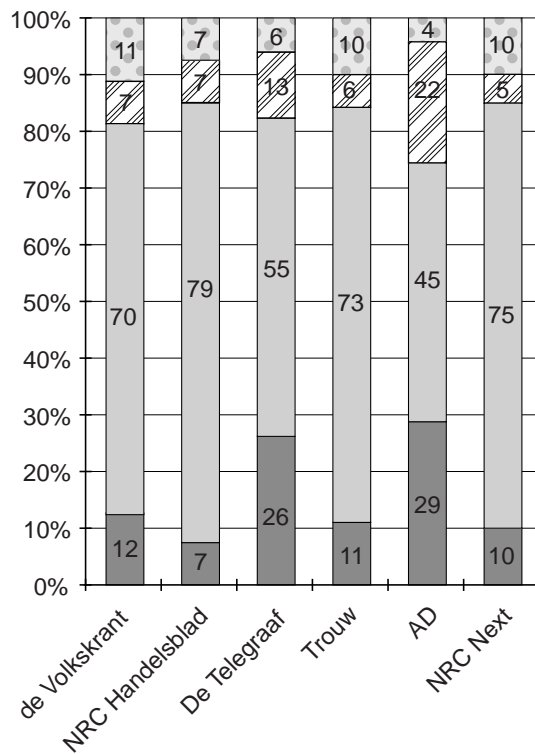
te werk gaan bij het selecteren van nieuws.
 (...) Een medium begint en andere media volgen en masse.
 25 (...) De temperatuur daalt, het E-woord valt en media gaan speculeren. Iedereen bemoeit zich ermee. Media lopen achter elkaar aan om niets te missen. Media zijn actief op
 30 zoek naar nieuws of maken zelfs nieuws, door actief zelf poolshoogte

te gaan nemen en meningen te verzamelen die de geruchtenstroom doen toenemen.
 35 (...) Het nieuws over de Elfstedentocht gaat in de dagbladen enigszins ten koste van de berichtgeving over de Nederlandse politiek, zo lijkt het, maar veel waarschijnlijker is dat het
 40 ten koste ging van andere kleine gebeurtenissen die nu geen nieuws zijn geworden. (...)

bron: *Elfstedenkoorts in medialand. Nederlandse Nieuwsmonitor (2012, 13 februari, p. 2, 5, 6). Geraadpleegd via http://nieuwsmonitor.net/n/129/Elfstedenkoorts_in_medialand.*

figuur 3

Verdeling van de aandacht per dagblad

Legenda:

- Syrië
- Ajax
- Politiek
- Elfstedentocht

Opgave 3 Sleutelen aan de monarchie

Bij deze opgave horen tekst 8, figuur 4 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

De positie van het staatshoofd is een onderwerp op de politieke agenda. In de Kamer zijn er verschillende partijen die voorstellen indienen om de rol van het staatshoofd aan te passen.

Lees tekst 8.

- 1p 19 Wat is de rol van de Raad van State bij het tot stand komen van wetgeving?

De PVV wil – naast de voorstellen die in tekst 8 staan – ook af van de ministeriële verantwoordelijkheid. De ministeriële verantwoordelijkheid is in 1848 opgenomen in de grondwet.

- 2p 20 – Wat houdt ministeriële verantwoordelijkheid in ten aanzien van het doen en laten van de Koning(in)?
– Met welk doel is die ministeriële verantwoordelijkheid opgenomen in de grondwet?

De situatie in tekst 8 kan beschreven worden met behulp van het barrièremodel.

- 2p 21 Leg uit wat de eerstvolgende barrière van het barrièremodel is die genomen moet worden alvorens de plannen van de PVV gerealiseerd kunnen worden.

Bekijk figuur 4.

- 1p 22 Welke rol van het staatshoofd is te herkennen in deze spotprent?

Bekijk tabel 1 en lees de regels 26 tot en met 33 van tekst 8.

In 2011 was er al een parlementaire meerderheid voor het afschaffen van de rol van het staatshoofd bij de kabinetsformatie (tekst 8, de regels 26-33). Inmiddels is het voorstel aangenomen.

In tabel 1 staat een peiling van de mening van de Nederlandse bevolking uit de tijd dat het onderwerp op de agenda stond.

- 2p 23 Was het besluit van de Tweede Kamer om het staatshoofd geen rol meer te laten spelen in de kabinetsformatie representatief?
Licht je antwoord toe.

bron: Elfstedenkoorts in medialand. Nederlandse Nieuwsmonitor (2012, 13 februari, p. 4). Geraadpleegd via http://nieuwsmonitor.net/n/129/Elfstedenkoorts_in_medialand.

Opgave 3 Sleutelen aan de monarchie

tekst 8

Wilders: Koning uit regering, Raad van State en zonder rol bij formatie

Een zo klein mogelijke rol voor het staatshoofd: de PVV wil de rol van de Koning drastisch beperken. Dat blijkt uit een initiatiefwetsvoorstel dat PVV-leider Geert Wilders vandaag openbaar maakte. (...)

De PVV vindt het ongewenst als Nederland zou veranderen in een republiek. Het doel van het wetsvoorstel is 'de monarchie in stand te houden, maar de (schijn van) politieke invloed van de Koning te minimaliseren'.

Wilders wil daarvoor de Koning uit de regering en uit de Raad van State zetten en de rol van het staatshoofd bij de kabinetsformatie geheel af-

schaffen. Maar het Koningschap, mits gemoderniseerd, moet wel blijven, vindt Wilders. "De Koning als staatshoofd staat namelijk voor de eenheid van het Koninkrijk."

Ook de PvdA wil dat de Koning geen deel meer uitmaakt van de Raad van State, zo maakte de partij vorige week bekend. Er is nu een parlementaire meerderheid die de rol van het staatshoofd bij de formatie wil afschaffen. Daarvoor zijn 'slechts' 76 stemmen nodig. Die is er met de PvdA, PVV, GroenLinks, D66, SP en Partij voor de Dieren (samen 91 zetels).

bron: Timmermans, S. (2011, 1 september). de Volkskrant.

figuur 4

bron: Collignon J. (2010, 30 oktober). de Volkskrant.

Toelichting

De tekst op het bord luidt:

Beatrix & Zn

your Social Cohesion, our Passion

Knipt al uw linten

Scheepsdoop

Kersttoespraken

Rampentroost

Wuiverijen (algemeen)

vraagt binnen naar onze billijke tarieven

tabel 1

In onderstaande tabel staan resultaten van een opiniepeiling.
'De Koning krijgt geen enkele rol in kabinetsformaties' (dat gaat dan via de Tweede Kamer).

verticaal gepercenteerd naar	allen	stemgedrag Tweede Kamer 2010						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLnks
voor	47%	75%	46%	20%	68%	35%	57%	50%
tegen	49%	23%	49%	77%	27%	60%	40%	48%
weet niet / geen antwoord	4%	2%	5%	3%	5%	5%	3%	2%
totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

bron: www.peil.nl.

Opgave 4 Gedoogmacht

Bij deze opgave horen tabel 2 en tekst 9 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In 2011 werd de Eerste Kamer gekozen. De uitslag van die verkiezingen bracht het kabinet in lastig vaarwater. Het kabinet werd gevormd door VVD en CDA en had gedoogsteun van de PVV.

- 1p 24 Op welke manier wordt de Eerste Kamer gekozen?

Bekijk tabel 2 en lees tekst 9.

De Eerste Kamer heeft, net als de Tweede Kamer, een (mede)wetgevende taak maar de Eerste Kamer beschikt daarvoor niet over dezelfde formele middelen. Ze wordt geacht die taak anders in te vullen dan de Tweede Kamer.

- 4p 25 – Leg uit wat de Eerste Kamer geacht wordt anders te doen dan de Tweede Kamer bij het uitvoeren van de (mede)wetgevende taak.
– Leg ook uit dat het verschil in middelen past bij die andere invulling van de (mede)wetgevende taak.

De SGP kreeg in de Eerste Kamer één zetel.

- 3p 26 Leg aan de hand van het Nederlandse kiesstelsel uit hoe het mogelijk is dat een partij met één zetel soms meer invloed heeft dan een partij met een groter aantal zetels.

Lees de regels 8 tot en met 44 van tekst 9.

In de regels 28-30 van tekst 9 worden de keuzes van Rutte pragmatisch genoemd.

- 3p 27 Leg uit dat die keuzes van Rutte pragmatisch genoemd kunnen worden en geef een voorbeeld waaruit dat blijkt.

In het proces van politieke besluitvorming komt het regelmatig voor dat een fractie een standpunt inneemt dat afwijkt van de mening van haar electoraat.

- 2p 28 Geef twee verklaringen voor dergelijke verschillen.

- 3p 29 – Tot welke politieke stroming behoort de SGP?
– Leg van een SGP-standpunt uit tekst 9 uit dat het overeenkomt met een ideologisch uitgangspunt van deze stroming.

- 2p 30 Geef twee voorbeelden van politieke participatie uit tekst 9.

Opgave 4 Gedoogmacht

tabel 2

partijen	zetels Eerste Kamer 7 juni 2011	zetels Tweede Kamer ten tijde van het Kabinet Rutte I
VVD	16	31
PvdA	14	30
CDA	11	21
PVV	10	24
SP	8	15
D66	5	10
GroenLinks	5	10
ChristenUnie	2	5
SGP	1	2
Partij voor de Dieren	1	2
Onafhankelijke Senaatsfractie	1	-
50Plus	1	-

bron: <http://www.parlement.com/>.

tekst 9

Tekst 9 gaat over de situatie in 2011 toen het kabinet VVD-CDA afhankelijk was van de gedoogsteun van de PVV.

Kabinet kan door met gedoogsteun van SGP

“De SGP is nu een factor van betekenis”, zei CDA-fractievoorzitter Van Haersma Buma.

De uitslag zal bij VVD, CDA en PVV met opluchting zijn begroet.¹⁾ (...) De SGP heeft altijd gezegd het kabinet constructief tegemoet te treden.

De VVD zal echter wel een prijs moeten betalen voor de steun van de SGP. In de Tweede Kamer stelde de SGP als voorwaarde voor steun dat het kabinet de vrijheid van onderwijs handhaaft, de koopzondag niet uitbreidt en op het gebied van medische ethiek een conservatieve koers vaart.

De VVD houdt er in de coalitie de meest afwijkende ideeën op na. Zo is de liberale partij principieel voor zelfbeschikking, ook bij het levenseinde. Het burgerinitiatief Uit Vrije Wil²⁾ dat mensen boven de 70 hulp wil bieden bij beëindiging van hun leven, kan

niet langer op steun van de VVD rekenen. Opmerkelijk aangezien een van de voormalige leiders van de partij, Frits Bolkestein, een van de initiatiefnemers is.

Rutte liet eerder al zien vooral pragmatisch met het liberale gedachtegoed om te gaan. Zo trok hij zijn steun in voor uitbreiding van het aantal koopzondagen. Ook de PVV maakte deze draai. PVV-Kamerlid Dion Graus erkende dat steun van de SGP in de Eerste en Tweede Kamer de reden was van het stemgedrag.

Daarnaast bleek afgelopen weekend tijdens het VVD-congres dat de liberalen zich niet achter het eigen initiatiefwetsvoorstel schaarden om het verbod op godslastering uit de grondwet te halen. VVD-Kamerlid Ard van der Steur zei het voorstel “breder te willen bekijken”. (...)

bron: Trouw Redactie (2011, 23 mei).

noot 1 Opluchting vanwege het bekend worden van de nieuwe zetelverdeling in de Eerste Kamer.

noot 2 Uit Vrije Wil is de naam van een initiatiefgroep die zich inzet voor de stervenshulpverlening aan ouderen met een voltooid leven. Initiatiefgroep Uit Vrije Wil heeft in mei 2010 116.871 handtekeningen aangeboden aan de commissie Verzoekschriften en Burgerinitiatieven van de Tweede Kamer.